

سؤالات تستی فصل سوم علوم و فنون - دوازدهم انسانی (آسان)

درس ۷: تاریخ ادبیات قرن چهاردهم

۱- نام اولین نمایشنامه دوره معاصر چیست و چه کسی آن را نوشت؟

- ۱) تهران مخوف - مرتضی مشفق کاظمی
- ۲) جعفر خان از فرنگ برگشته - حسن مقدم
- ۳) شمس و طغرا - محمدباقر میرزا خسروی
- ۴) یکی بود، یکی نبود - محمدعلی جمالزاده

۲- صاحبان آثار زیر به ترتیب در گزینه آمده است.

بره گمشده راعی - تنگسیر - همسایه ها - تهران مخوف - آتش خاموش،

- ۱) امین فقیری، قائم مقام فراهانی، احمد محمود، جمالزاده، آل احمد
- ۲) گلشیری، صادق چوبک، سیمین دانشور، طالبوف، سیمین دانشور
- ۳) گلشیری، صادق چوبک، احمد محمود، مشفق کاظمی، سیمین دانشور
- ۴) چوبک، علی اکبر دهخدا، جمالزاده، احمد محمود، گلشیری

۳- کدام گزینه مربوط به دوره سوم شعر فارسی معاصر است؟

- ۱) رواج جریان سمبولیسم اجتماعی
- ۲) درخشش نیما
- ۳) دوره کمال جریان های ادبی
- ۴) تشکیل اولین کنگره شعر فارسی

۴- نخستین رمان تاریخی چه نام داشت و چه کسی آن را نوشت؟

- ۱) تهران مخوف - مرتضی مشفق کاظمی
- ۲) یکی بود یکی نبود - محمدعلی جمالزاده
- ۳) شمس و طغرا - محمدباقر میرزا خسروی
- ۴) جعفر خان از فرنگ برگشته - حسن مقدم

۵- نام اولین رمان اجتماعی دورهٔ معاصر چه بود و چه کسی آن را منتشر کرد؟

① محمدباقر میرزا خسروی - شمس و طغرا

② مرتضی مشفق کاظمی - تهران مخوف

③ سید محمدعلی جمالزاده - یکی بود یکی نبود

④ حسن مقدم - جعفر خان از فرنگ برگشته

۶- پروین اعتصامی در قصیده به سبک کدام شاعر می‌سراید و بنیان‌گذار شعر نو فارسی کیست؟

① حافظ - مهدی اخوان ثالث

② عنصری - علی اسفندیاری

③ ناصر خسرو - علی اسفندیاری

④ فرخی سیستانی - مهدی اخوان ثالث

۷- کدام گزینه دربارهٔ شاعران دورهٔ معاصر نادرست است؟

① منظومهٔ ققنوس نیما یوشیج در حکم بیانیهٔ شعر نو است. نیز نگاه نو و نگرش عاطفی و تغییر جایگاه قافیه از ویژگی‌های این شعر است.

② بیان روایی و داستانی، حماسی بودن زبان، کهن‌گرایی و برخی از کاربردهای نحوی سبک خراسانی از ویژگی‌های شعر اخوان ثالث است.

③ سید محمدحسین بهجت تبریزی به حضرت علی (ع) ارادت خاصی داشت و در غزل از حافظ تأثیر فراوان پذیرفته است.

④ پروین اعتصامی قصیده را به سبک ناصر خسرو می‌سرود و اوج سخن پروین اعتصامی در قطعات اوست.

۸- در همهٔ گزینه‌ها به محورهای فعالیت‌های سیمین دانشور اشاره شده است؛ به جز:

① با نگارش رمانی در موضوع زندگی مردم در خلال جنگ جهانی دوم به اوج نویسندگی خود رسید.

② ترجمه‌هایی نیز از داستان‌ها و نمایش‌نامه‌های نویسندگان مشهور خارجی از او برجای مانده است.

③ او در اولین تجربهٔ داستان‌نویسی خود، «شهری چون بهشت» را منتشر کرد.

④ سال‌هایی نیز با مجله‌هایی مثل نقش و نگار، کتاب ماه کیهان و آرش همکاری داشت.

۹- به ترتیب نام نخستین رمان تاریخی، اولین رمان اجتماعی و اولین نمایش نامه در کدام گزینه آمده است؟

- ① شمس و طغرا، تهران مخوف، روزگار سپری شده مردم سالخورده
- ② تهران مخوف، شمس و طغرا، روزگار سپری شده مردم سالخورده
- ③ شمس و طغرا، تهران مخوف، جعفر خان از فرنگ برگشته
- ④ تهران مخوف، شمس و طغرا، جعفر خان از فرنگ برگشته

۱۰- به ترتیب کدام اثر، نقطه شروع داستان نویسی نوین فارسی است و کدام اثر از آثار منظوم ادبیات انقلاب است؟

- ① شمس و طغرا- دلاویز تر از سبز
- ② شمس و طغرا- صدای سبز
- ③ یکی بود یکی نبود- بی بال پریدن
- ④ یکی بود و یکی نبود- از آسمان سبز

۱۱- انتساب چند اثر پدیدآورنده آن درست است؟

(مهاجر کوچک: رضا رهگذر)، (زمین سوخته: احمد محمود)، (جای پای خون: سید مهدی شجاعی)،
(دری به خانه خورشید: سلمان هراتی)، (دهکده پرمالال: هوشنگ گلشیری)، (بی بال پریدن: قیصر امین پور)، (شهری چون بهشت: سیمین دانشور)، (خواب ارغوانی: سید علی موسوی گرمارودی)

① هشت	② نه
③ شش	④ هفت

۱۲- زمینه های گرایش به رمان نویسی و نثر داستانی در به معنای نوین آن و با سفرنامه های خیالی خود ایجاد نمودند.

- ① محمدباقر میرزا خسروی و زین العابدین مراغه ای
- ② مرتضی مشفق کاظمی و محمدباقر میرزا خسروی
- ③ عبدالرحیم طالبوف و زین العابدین مراغه ای
- ④ محمدباقر میرزا خسروی و عبدالرحیم طالبوف

۱۳- به ترتیب نام نخستین رمان اجتماعی و نخستین رمان تاریخی ادبیات فارسی در گزینه ذکر شده است.

① تهران مخفوف - شمس و طغرا

② جعفر خان از فرنگ برگشته - یکی بود، یکی نبود

③ تهران مخوف - جعفر خان از فرنگ برگشته

④ شمس و طغرا - یکی بود، یکی نبود

۱۴- توضیح مقابل کدام شاعر معاصر کاملاً درست است؟

① رخشنده اعتصامی: در قصیده به سبک ناصر خسرو و به روانی و لطافت شعر سعدی می‌سراید و در قطعات به شیوه انوری و سنایی توجه دارد.

② سید محمدحسین بهجت تبریزی: این شاعر بزرگ غزل‌سرای معاصر، از مولوی تأثیر فراوان پذیرفت و ارادت خاصی به بزرگان دین به‌ویژه حضرت علی (ع) داشت.

③ علی اسفندیاری: آنچه کار او را از دیگر نوگرایان متمایز می‌کند، نگرش عاطفی او به واقعیت‌های ملموس در شعر است.

④ مهدی اخوان ثالث: حماسی بودن زبان و به‌کارگیری برخی از کاربردهای نحوی سبک عراقی از ویژگی‌های شعر اوست. «از این روستا» از بهترین مجموعه شعرهای اوست.

۱۵- انتساب کدام آثار به پدیدآورنده آن «غلط» معرفی شده است؟

① (شمس و طغرا: حسن مقدم) (بره گمشده راعی: امین فقیری)

② (تنگسیر: صادق چوبک) (شمس‌الدین و قمر: حسن خان بدیع)

③ (خداوندنامه: صبای کاشانی) (تاریخ تطور نظم فارسی: محمدتقی بهار)

④ (تاریخ بیداری ایرانیان: ناظم‌الاسلام کرمانی) (منشآت: قائم‌مقام فراهانی)

۱۶- اولین تجربه داستان‌نویسی سیمین دانشور، نام مجموعه مقاله‌های جلال آل احمد و نام اثری از محمدعلی جمال‌زاده به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

① آتش خاموش - خسی در میقات - راه آب‌نامه

② شهری چون بهشت - زیارت - سیاحت‌نامه ابراهیم‌بیگ

③ آتش خاموش - ارزیابی شتابزده - تلخ و شیرین

④ شهری چون بهشت - دیدوبازدید - یکی بود، یکی نبود

۱۷- کدام گزینه دربارهٔ نثر دوران معاصر نادرست است؟

- ① ادبیات داستانی و نثر پس از انقلاب در شکل فراگیر خود در داستان کوتاه جلوه گر شد.
 ② در دههٔ هفتاد و پس از آن گرایش به خاطره‌نگاری و زندگی‌نامه‌نویسی نیز رشد چشمگیری یافت.

③ سال‌های پس از جنگ، دوران اوج شکوفایی رمان‌نویسی در ایران بود که تقریباً در سراسر دههٔ هفتاد تداوم یافت.

④ در دههٔ هفتاد نثر ادبی و ادبیات نمایشی در این دوره قابل اعتنا و توجه نیست.

۱۸- کدام نویسندگان «همگی» در داستان‌نویسی «سبک تلفیقی» را برگزیدند؟

- ① محمد اعتمادزاده، صادق چوبک، احمد محمود
 ② جلال آل احمد، علی محمد افغانی، امین فقیری
 ③ غلامحسین ساعدی، جمال میرصادقی، تقی مدرسی
 ④ سیمین دانشور، بزرگ علوی، هوشنگ گلشیری

۱۹- کدام گزینه در ارتباط با نویسندهٔ کتاب «اگه بابا بمیره» نادرست است؟

- ① در مجلهٔ پوشش فعالیت مطبوعاتی داشت.
 ② از نویسندگان مشهور در حوزهٔ کودک و نوجوان است.
 ③ نام هنری او رضا رهگذر است.
 ④ «طوفان در پراتنز» نام اثر دیگری از اوست.

۲۰- عبارت زیر معرف کدام یک از شخصیت‌های ادبی است؟

«در رشتهٔ ادبیات دراماتیک تحصیل کرده و به‌طور جدی کار نوشتن را در قالب‌های مختلف ادبی داد. در چند روزنامه و مجله مثل جمهوری اسلامی، رشد جوان و صحیفه همکاری داشته است. اگرچه رشتهٔ تحصیلی‌اش ادبیات نمایشی بود و چند نمایش‌نامه هم چاپ کرد، اما در داستان‌نویسی، ادبیات کودک و نوجوان و قطعهٔ ادبی نیز آثاری دارد.»

- ① سعید مهدی شجاعی
 ② رضا رهگذر
 ③ علی مؤذنی
 ④ سیمین دانشور

۲۱- شاعران کدام گزینه الفاظ، بن‌مایه‌ها و تصاویر شعری را از حال و هوای انقلاب و موضوعات و مفاهیم رایج در آن دریافت کردند و منادی اندیشه‌های انقلاب شدند؟

- ① حسین منزوی- هوشنگ ابتهاج
 ② قیصر امین‌پور- حمید سبزواری
 ③ علیرضا قزوه- سلمان هراتی
 ④ سید حسن حسینی- نصرالله مردانی

۲۲- پدیدآورندگان آثار «خواب ارغوانی، دری به خانه خورشید، دستور زبان عشق» به ترتیب در کدام گزینه درست آمده است؟

- ① سید علی موسوی گرمارودی- قیصر امین‌پور- مهدی اخوان ثالث
 ② قیصر امین‌پور- سلمان هراتی- محمدرضا سرشار
 ③ سید علی موسوی گرمارودی- سلمان هراتی- قیصر امین‌پور
 ④ مهدی اخوان ثالث- محمود دولت‌آبادی- محمدرضا سرشار
 ۲۳- همه آثار ذکر شده در گزینه متعلق به قیصر امین‌پور است.

- ① دستور زبان عشق- زمین سوخته- طوفان در پرانتز
 ② گوشواره عرش- منظومه ظهر روز دهم- بی‌بال پریدن
 ③ آینه‌های ناگهان- خواب ارغوانی- سنت و نوآوری در شعر معاصر
 ④ در کوچه آفتاب- تنفس صبح- دستور زبان عشق

۲۴- در کدام گزینه، همه آثار از آثار منظوم ادبیات انقلاب هستند؟

- ① دستور زبان عشق- بی‌بال پریدن- صدای سبز
 ② تنفس صبح- آینه‌های ناگهان- زمستان
 ③ در کوچه آفتاب- برآشتن گیسوی تاک- ظهور
 ④ خواب ارغوانی- از آسمان سبز- گوشواره عرش

۲۵- ادبیات داستانی و نثر پس از انقلاب در شکل فراگیر خود در چه قالبی جلوه‌گر شد و کدام شخصیت از نویسندگان داستانی نسل انقلاب نیست؟

- ① داستان بلند- احمد دهقان
 ② داستان کوتاه- علی محمد افغانی
 ③ داستان بلند- مصطفی مستور
 ④ داستان کوتاه- علی مؤذنی

۲۶- از میان آثار زیر چند اثر متعلق به سید علی موسوی گرمارودی نیست؟

صدای سبز / از آسمان سبز / خواب ارغوانی / گوشواره عرش / دری به خانه خورشید / برآشتن گیسوی تاک / ظهر روز دهم

① چهار ② سه ③ دو ④ یک

درس ۸: اختیارات شاعری ۲ (وزنی)

۲۷- اختیار وزنی «بلند بودن هجای پایان مصراع» در همه گزینه‌ها به جز ... وجود دارد.

① ای همه شکل تو مطبوع و همه جای تو خوش دلم از عشوه شیرین شکرخای تو خوش

② دوش با من گفت پنهان کاردانی تیزهوش وز شما پنهان نشاید کرد سر می فروش

③ دل چه بود مخزن اسرار شوق جان که بود شارح تفسیر عشق

④ اگر رفیق شفیقی درست پیمان باش حریف خانه و گرمابه و گلستان باش

۲۸- در بیت «در فکر ماه و سالم و غافل که از فریب / با من هر آنچه کرد، همین سال و ماه کرد»

کدام اختیارات شاعری به کار رفته است؟

الف) حذف همزه ب) بلند بودن هجای پایانی

ج) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند د) ابدال

① الف / ب ② الف / ج ③ ب / د ④ ج / د

۲۹- کدام اختیار شاعری وزنی در بیت زیر دیده می‌شود؟

«ای مرغ سحر تو صبح برخاسته‌ای / ما خود همه شب نخفته‌ایم از غم دوست»

① حذف همزه ② بلند بودن هجای کشیده پایان مصراع

③ فاعلاتن به جای فعلاتن در رکن اول ④ تبدیل مصوت کوتاه به بلند

۳۰- باتوجه به بیت زیر کدام اختیار شاعری دیده نمی‌شود؟

«آب را قول تو با آتش اگر جمع کند / نتواند که کند عشق و شکیبایی را»

① آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن ② ابدال

③ تغییر کمیت مصوت‌ها ④ حذف همزه

۳۱- در همه ابیات به جز بیت اختیار شاعری «آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن» مشاهده می شود.

- ① باز پرسید ز گیسوی شکن در شکنش کاین دل غم زده، سرگشته گرفتار کجاست
 ② گفتمش مگذر زمانی گفت معذورم بدار خانه پروردی چه تاب آرد غم چندین غریب
 ③ من همان دم که وضو ساختم از چشمه عشق چار تکبیر زدم یکسره بر هر چه که هست
 ④ سوز دل بین که ز بس آتش اشکم دل شمع دوش بر من ز سر مهر چو پروانه بسوخت

۳۲- در همه گزینه ها به جز اختیار شاعری آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در رکن اول وجود دارد.

- ① گر برانی به گناهان قبیح از در خویشم هم به درگاه تو آیم که لطیفی و خبیری
 ② دست در دامن عفوت زنم و باک ندارم که کریمی و حکیمی و علیمی و قدیری
 ③ همه را ملک مجاز است و بزرگی و امیری تو خداوند جهانی که نه مردی و نه میری
 ④ خالق خلق و نگارنده ایوان رفیعی خالق صبح و برآورنده خورشید منیری

۳۳- بیت زیر فاقد کدام اختیار شاعری است؟

«ساقیا باده که اکسیر حیات است بیار / تا تن خاکی من عین بقا گردانی»

- ① قلب
 ② آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن
 ③ ابدال
 ④ حذف همزه

۳۴- در کدام بیت شاعر از دو اختیار شاعری «حذف همزه» و «تغییر کمیت مصوت ها» استفاده کرده است؟

- ① فقر ظاهر مبین که حافظ را سینه گنجینه محبت اوست
 ② تو و طوبی و ما و قامت یار فکر هر کس به قدر همت اوست
 ③ دور مجنون گذشت و نوبت ماست هر کسی پنج روز نوبت اوست
 ④ من که باشم در آن حرم که صبا پرده دار حریم حرمت اوست

۳۵- کدام بیت دارای حذف همزه و فاقد اختیار آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن است؟

- ① همه مهر تو نگارد به روان همه مدح تو سراید به دهن
 ② گوش دل رفته به آواز سماع نتوانم که نصیحت شنوم
 ③ تو ببینی که به یک ماه چو ماه کند از مهر تو عالم روشن
 ④ رطب شیرین و دست از نخل کوتاه زلال اندر میان و تشنه محروم

۳۶- شاعر در رکن اول کدام بیت از اختیار وزنی استفاده کرده است؟

- ① ای مسلمان فغان از جور چرخ چنبیری وز نفق تیر و قصد ماه و کید مشتری
 ② روزگار است این که گه عزت دهد گه خوار دارد چرخ بازیگر از این بازچه‌ها بسیار دارد
 ③ زلف پرچین تو مشاطه شبی یاد نکرد که دو صد خون به دل محرم و بیگانه نکرد
 ④ هر کسی از ظن خود شد یار من وز درون من نجست اسرار من

۳۷- بیت کدام گزینه فاقد اختیارات شاعری است؟

- ① مسلمانان مسلمانان چه باید گفت یاری را که صد فردوس می‌سازد جمالش نیم‌خاری را
 ② خداوندا زهی نوری لطافت‌بخش هر حوری که آب زندگی سازد ز روی لطف ناری را
 ③ جمالش آفتاب آمد جهان او را نقاب آمد ولیکن نقش کی بیند به جز نقش و نگاری را
 ④ زهی دلشاد مرغی کو مقامی یافت اندر عشق به کوه قاف کی یابد مقام و جای جز عنقا

۳۸- وزن کدام بیت زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

«کاش روزی به سر کوی توام منزل بود که در آن شادی و اندوه مراد دل بود»

- ① فعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فَعْلَن ② فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن
 ③ فعلاتن فعلاتن فعلاتن فَعْلَن ④ فعلاتنفعلاتن فعلاتن فعلن

۳۹- نشانه‌های هجایی بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

گر تمنّای تو از خاطر ناشاد رَوَد داغ عشق تو گلی نیست که از یاد رَوَد

- ① - U- | - - U- | - - U- | - - U-
 ② - - UU | - - UU | - - UU | - - U-
 ③ - UU | - - UU | - - UU | - - U-
 ④ - - | - - UU | - - UU | - - U-

۴۰- در همه گزینه‌ها به جز اختیار شاعری وزنی «آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن» دیده می‌شود.

- ۱) نتوان وصف تو گفتن که در وهم نیایی نتوان شبه تو جستن که تو در فهم نگنجی
۲) قیمت عشق نداند قدم صدق ندارد سست عهدی که تحمل نکند بار جفا را
۳) در دلم هیچ نیاید مگر اندیشه وصلت تو نه آنی که دگر کس بنشیند به مکانت
۴) چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند پای بلبل بست نتوان بست که بر گل نسراید

۴۱- در بیت زیر همه اختیارات زبانی و وزنی، به استثنای به کار رفته است.
«عابدان روی سوی قبله اسلام کنند / عارفان را نبود قبله جان جز کویت»

۱) قلب

۲) ابدال

۳) فاعلاتن به جای فعلاتن

۴) تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه و کوتاه به بلند

۴۲- باتوجه به تقطیع و وزن بیت زیر، همه گزینه‌ها به جز گزینه درست است.

«گرچه در خلوت راز دل ما کس نرسید همه جا زمزمه عشق میان من و توست»

۱) اختیار شاعری وزنی آوردن فاعلاتن به جا فعلاتن در رکن اول دیده می‌شود.

۲) اختیار شاعری زبانی تبدیل مصوت کوتاه به بلند سه بار صورت گرفته است.

۳) اختیار شاعری ابدال در رکن پایانی مصراع دوم وجود دارد.

۴) اختیار وزنی «هجای کشیده پایانی، بلند به حساب می‌آید» هم در بیت دیده می‌شود.

۴۳- بیت کدام گزینه بر وزن «مفاعن فعلاتن مفاعن فعلن» است؟

۱) مرا به روز قیامت مگر حساب نباشد که هجر و وصل تو دیدم چه جای موت و اعادت

۲) چه کند بنده که گردن نهد فرمان را چه کند گوی که عاجز نشود چوگان را

۳) مرا به صید گهی می‌کشد کمند محبت که خون شیر خورند آهوان شیرشکارش

۴) همیشه سر به فلک داشتیم در بستان کنون چه رفت که ما را نه ساق ماند و نه سر

۴۴- اولین رکن هر دو مصراع کدام بیت، مشمول اختیار وزنی شده است؟

- ① روضه پاک رضا دیدن اگر طغیان است شاید ار بر ره طغیان شدنم نگذارند
 ② چه سبب سوی خراسان شدنم نگذارند عندلیبم به گلستان شدنم نگذارند
 ③ همه بر جاه همی ترسم و بر جان که مباد جاه و جانی که تن آسان شدنم نگذارند
 ④ منم آن صبح نخستین که چو بگشایم لب خوش فروخندم خندان شدنم نگذارند

۴۵- در کدام بیت اختیار شاعری «ابدال» وجود ندارد؟

- ① تا یقین آینه حال زدود صورتش ماضی مستقبل
 ② هستی تو صورت پیوند نی تو به کس و کس به تو مانند نی
 ③ حیف است سخن گفتن با هر کس از آن لب دشنام به من ده که درودت بفرستم
 ④ طناب عمر مرا دست روزگار گسیخت هنوز رشته امید از نو نگسستم

۴۶- در کدام بیت اختیار شاعری «ابدال» وجود ندارد؟

- ① از آن به دیر مغانم عزیز می دارند که آتشی که نمیرد همیشه در دل ماست
 ② مرا به کار جهان هرگز التفات نبود رخ تو در نظر من چنین خوشش آراست
 ③ چنین که صومعه آلوده شد ز خون دلم گرم به باده بشوید حق به دست شماست
 ④ دلم ز پرده برون شد کجایی ای مطرب بنال هان که از این پرده کار ما به نواست
 ۴۷- نشانه‌های هجایی مصراع اول بیت زیر پس از احتساب اختیارات شاعری در کدام گزینه درست آمده است؟

«تا چو آن شمع شبافروز به اغیار تویی ز آتش غیرت دل، غیرت پروانه شدم»

- ① - UU- - UU- - UU- - U-
 ② - U- - U- - U- - U-
 ③ - U- - UU- - - U- - U-
 ④ - - UU- - UU- - UU- -

۴۸- در همهٔ گزینه‌ها به جز گزینه هر دو اختیار شاعری وزنی آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن در پایهٔ اول و ابدال وجود دارد.

- ۱) پایم از قوت رفتار فروخواهد ماند خنک آن کس که حذر گیرد و نیکو برود
۲) دیگران را غم جان دارد و ما جامه‌دَران که بفرمایی تا از سر جان برخیزیم
۳) همه سرمایهٔ سعدی سخن شیرین بود وین ازو ماند ندانم که چه با او برود
۴) وقت آن است که ضعف آید و نیرو برود قدرت از منطق شیرین سخنگو برود

۴۹- شاعر در کدام بیت از اختیار شاعری ابدال استفاده کرده است؟

- ۱) ای دیو سپید پای در بند ای گنبد گیتی ای دماوند
۲) من ز سلام گرم او آب شدم ز شرم او وز سخنان نرم او آب شوند سنگ‌ها
۳) ز حال ما دلت آگه شود مگر وقتی که لاله بردمد از خاک کشتگان غمت
۴) من از اینجا به ملامت نروم که من اینجا به امیدی گروم
- ۵۰- در مصراع دوم بیت «تو کجایی تا شوم من چاکرت / چارقت دوزم کنم شانه سرت» کدام هجا باید بلند تلفظ شود و این مورد، از اختیارات وزنی است یا زبانی؟

- ۱) دوم- وزنی ۲) ششم- وزنی ۳) نهم- زبانی ۴) دهم- زبانی

درس ۹: آرایه‌های ادبی

۵۱- شاعر در کدام بیت از آرایهٔ «اغراق» بهره جسته است؟

- ۱) هر نفس آهم ز شاخ سدره آتش می فروخت هر دم افغانم کلاه از فرق فرق می‌ربود
۲) هر قدر صائب شود بنیاد نخل عمر سست ریشهٔ طول امل در دل شود محکم مرا
۳) طمع ز اختر دولت مدار یکرنگی که هرچه سبز کند آفتاب، زرد کند
۴) به یک خزان مکن از حسن خویش قطع امید که گلستان تو را نوبهار بسیار است

۵۲- شاعر بیت زیر، در توصیف چه چیز اغراق کرده است؟

- بگذار تا بگیریم چون ابر در بهاران کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران
۱) شدت باران ۲) غم و اندوه در فصل بهار
۳) دشواری روز وداع ۴) نالیدن سنگ

۵۳- آرایه‌ی ذکر شده در مقابل کدام گزینه‌ی نادرست است؟

۱) رزق اگر بر آدمی عاشق نمی‌باشد چرا
از زمین گندم گریبان چاک می‌آید برون؟
(حسن تعلیل)

۲) ای دلیل دل گم گشته خدا را مددی
که غریب ار نبرد ره به دلالت برود (اشتقاق)
۳) بید را بی‌ثمری پاس شکستن دارد
زان سردار بلند است که بی‌سامان است (تلمیح)
۴) خروشید و جوشید و بر کند خاک
ز سمش زمین شد همه چاک‌چاک (اغراق)

۵۴- در همه‌ی گزینه‌ها، به جز گزینه آرایه‌ی اغراق به کار رفته است.

۱) هیچ است آن دهان و نبینم از آن نشان
موی است آن میان و ندانم که چه پوست
۲) کیست حافظ تا ننوشد باده بی‌آواز رود
عاشق مسکین چرا چندین تجمل بایدیش
۳) با ساربان بگویند احوال آب چشمم
تا بر شتر نبندد محمل به روز باران
۴) بگذار تا بگریم چون ابر در بهاران
کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران

۵۵- در کدام بیت، در شدت بارش باران اغراق صورت گرفته است؟

۱) شب تیره بلبل نخسبد همی
گل از باد و باران بجنبد همی
۲) یکی رعد و باران با برق و جوش
زمین پر ز آب، آسمان پر خروش
۳) همانا که باران نبارد ز میغ
فزون زانک بارید بر سرش تیغ
۴) چنان تیرباران بُد از هر دو روی
که چون آب، خون اندر آمد به جوی

۵۶- ترتیب ابیات زیر، از جهت داشتن آرایه‌های «تشبیه، جناس، اغراق، ایهام و اسلوب معادله» کدام است؟

الف) به سر سبز تو ای سرو که گر خاک شوم
ناز از سر بنه و سایه برین خاک انداز
ب) غنچه را باد صبا از پوست می‌آرد برون
بی‌نسیم شوق پیراهن دریدن مشکل است
پ) باغبان گر پنج روزی صحبت گل بایدش
بر جفای خار هجران صبر بلبل بایدش
ت) قاصد منزل سلمی که سلامت بادش
چه شود گر به سلامی دل ما شاد کند
ث) از زخم سر دو زلف عنبر بویت
آزرده شود همی گل خودرویت

۱) ب- ث- پ- الف- ت

۳) الف- ب- پ- ت- ث

۲) پ- ت- ث- الف- ب

۴) ت- ث- ب- پ- الف

۵۷- در کدام بیت آرایه‌های «تشخیص - ایهام - تناسب - استعاره - اغراق» وجود دارد؟

- ① چو چشمه‌ی خضر از شعر من روان‌افزاست عجب مدار که این عیب آب حیوان است
 ② حدیث زلف و رخ دلکش تو خواهد بود که بر صحیفه‌ی لیل و نهار خواهد ماند
 ③ نه هر که تیغ زبان می‌کشد جهانگیر است نه هر که لاف سخن می‌زند سخندان است
 ④ چه سود نرگس سرمست را نصیحت بلبل که هیچ فایده نبود اگر هزار بگوید

۵۸- در بیت زیر، کدام واژه، ایهام دارد؟

- بی مهر زخت روز مرا نور نمانده است وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است
 ① مهر ② رخ ③ عمر ④ دیجور

۵۹- در کدام گزینه آرایه‌های نادرست به بیت نسبت داده شده است؟

- ① سحر با معجزه پهلوی نازد دل خوش دار / سامری کیست که دست از ید بیضا ببرد (تلمیح - کنایه)
 ② آه از آن نرگس جادو که چه بازی انگیخت / آه از آن مست که با مردم هشیار چه کرد (ایهام - استعاره)
 ③ به صحرا رو که از دامن غبار غم بیفشانی / به گلزار آی کز بلبل غزل گفتن بیاموزی (تشبیه - تشخیص)
 ④ ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروزی / از این باد ار مددخواهی چراغ دل برافروزی (جناس تام - تناقض)

۶۰- آرایه‌های «تشبیه، ایهام، لف و نشر و مجاز» به ترتیب، در کدام ابیات آمده است؟

- الف: بی‌خبر شد ز جهان هر که گرفتار تو شد فیض زنجیر تو و سلسله تاک یکی است
 ب: لطف و قهر تو به چشم من غمناک یکی است نظر مرحمت و حلقه فتراک یکی است
 ج: قلب من گردیده از اکسیر خرسندی طلا چهره زرین و قصر زرنگار من یکی است
 د: در حلاوت خانه وحدت دویی را بار نیست قند شیرین کار و زهر جانگزی او یکی است

① «الف» - «ب» - «د» - «ج» ② «ب» - «د» - «الف» - «ج»

③ «د» - «الف» - «ج» - «ب» ④ «د» - «ج» - «ب» - «الف»

۶۱- در کدام گزینه آرایه ایهام به کار نرفته است؟

- ۱) جان ریخته شد با تو، آمیخته شد با تو
چون بوی تو دارد جان، جان را هله بنوازم
- ۲) چندین که برشمردم از ماجرای عشقت
اندوه دل نگفتم الا یک از هزاران
- ۳) عهد کردی که کشی فرصت خود را روزی
فرصت ار یافتی، آن عهد فراموش مکن
- ۴) دی می‌شد و گفتم صنما عهد به جای آور
گفتا غلطی خواجه در این عهد وفا نیست

۶۲- در بیت زیر کدام واژه یا عبارت ایهام دارد؟

- نخواهم دامن مهرت ز دست دل رها کردن
مگر روزی که دور از تو اجل گیرد گریبانم
- ۱) مهر
۲) دست دل
۳) دور از تو
۴) گریبانم

۶۳- ترتیب توالی ابیات، به لحاظ داشتن آرایه‌های «تضاد، لف و نشر، ایهام، جناس» کدام است؟

- الف) روی و لعلش دیده‌ای روزی فروغی بی‌خلاف
ورنه کی گاهی در آتش، گه در آبت دیدمی
- ب) زلفش به عدم گر کشدم هیچ غمی نیست
کاین سلسله سرمایه ایجاد من آمد
- ج) از راه نظر مرغ دلم گشت هواگیر
ای دیده نگه کن که به دام که در افتاد
- د) گوی خوبی که برد از تو که خورشید آن جا
نه سواری است که در دست عنانی دارد

۱) ب، الف، ج، د
۲) الف، ب، ج، د

۳) ب، الف، د، ج
۴) الف، ب، د، ج

۶۴- در بیت زیر کدام آرایه ادبی به کار رفته است؟

«آتش که شراب وصل تو نوش کند
از لطف تو سوختن فراموش کند»

۱) جناس
۲) ترصیع

۳) ایهام تناسب
۴) تشخیص

۶۵- در بیت زیر، کدام آرایه‌ها وجود دارد؟

«تا دل هرزه گرد من رفت به چین زلف او / زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند»

۱) تشخیص - ایهام تناسب - مراعات نظیر

۲) تشبیه اسنادی - استعاره‌ی مصرحه - ایهام

۳) کنایه - جناس - تناقض

۴) اسلوب معادله - کنایه - تشخیص

۶۶- آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

«اگر شورم کنی ور تلخ گویی چو طوطی شگرت شیرین جواب است»

- ① تضاد - تشبیه - استعاره - ایهام تناسب ② تشبیه - مجاز - اغراق - جناس
③ جناس - مراعات نظیر - تضاد - ایهام ④ اغراق - تلمیح - تناقض - تکرار

۶۷- ترتیب ابیات زیر به لحاظ داشتن آرایه‌های «لف و نشر، حسن تعلیل، تشبیه، تلمیح، ایهام تناسب» کدام است؟

- الف) پروانه‌ای او گر رسدم در طلب جان / چون شمع همان دم به دمی جان بسپارم
ب) فروشد به ماهی و برشد به ماه / بن نیزه و قبه‌ی بارگاه
پ) به سرو گفت کسی میوه‌ای نمی‌آری؟ / جواب داد که آزادگان تهی‌دستند
ت) زبان مور به آصف دراز گشت و رواست / که خواجه خاتم جم یاوه کرد و بازنجست
ث) سرشک من که ز طوفان نوح دست ببرد / ز لوح سینه نیارست نقش مهر تو شست
- ① ب، ث، ت، الف، پ ② پ، ب، ث، ت، الف
③ ب، پ، ث، ت، الف ④ پ، ب، ث، الف، ت

۶۸- در کدام بیت آرایه ایهام تناسب وجود دارد؟

- الف) روی تو خوش می‌نماید آینه‌ما کآینه پاکیزه است و روی تو زیبا
ب) روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما
پ) گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم
ت) که گفت در رخ زیبا نظر خطا باشد خطا بود که نبینند روی زیبا را
- ① الف و ت ② الف و پ ③ ب و پ ④ ب و ت

۶۹- در بیت «گرچه بغزود حرارت ز شکر، خسرو را / از سرش شور شکر خنده‌ی شیرین نبرد» کدام آرایه‌های ادبی یافت می‌شود؟

- ① حس آمیزی - تضاد - اغراق
② جناس تام - ایهام تناسب - نغمه‌ی حروف
③ واج آرایی - تشبیه - حسن تعلیل
④ تلمیح - ایهام - تشخیص

۷۰- در کدام بیت، علاوه بر «لف و نشر»، آرایه‌های «تلمیح، جناس تام و ایهام» نیز دیده می‌شود؟

- ① معنی آب زندگی و روضه‌ی ارم / جز طرف جویبار و می خوشگوار چیست؟
 ② غلام آن لب ضحاک و چشم فتانم / که کید و سحر به ضحاک و سامری آموخت
 ③ از عفو و خشم تو، دو نمونه است روز و شب / وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم
 ④ ای نور چشم مستان در عین انتظارم / چنگی حزین و جامی، بنواز یا بگردان

۷۱- آرایه‌ی مقابل کدام بیت نادرست است؟

- ① کز آن زمان که فکندند چرخ را بنیاد / دری نبست زمانه که دیگری نگشاد (تضاد - جناس ناقص)
 ② پروانه چو شمع دید، دیوانه شود / از سوختن آن لحظه کجا اندیشد (مراعات نظیر - تشبیه)
 ③ کسی کاندلر تو دل بندد همی بر خویشتن خندد / که جز بی‌معنی‌ای چون تو، چو تو دلدار نپسندد (سجع - اشتقاق)
 ④ جای خنده است سخن گفتن شیرین پیش / کآب شیرین چو بخندی برود از شکرت (ایهام تناسب - استعاره)

۷۲- آرایه‌های بیت زیر کدامند؟

«که فلان عاشق فلان ماه است / در دلش سوز مهر آن ماه است»

- ① اغراق - تکرار - تلمیح / ② ایهام تناسب - تشبیه - ایهام
 ③ مراعات نظیر - ایهام تناسب - استعاره / ④ تشبیه - اغراق - ایهام

۷۳- آرایه‌های مقابل همه‌ی ابیات به‌استثنای بیت گزینه‌ی تماماً درست است.

- ① داد خواهم بر درت در خاک و خون افغان کنان / گیر داد عاشقان ندهی، فغان چون نشنوی؟
 (مراعات نظیر، جناس تام، جناس ناقص)

- ② ای به خوان زلف تو یوسف طفیلی آمده / کیست کو بی خون دل یک لقمه خورد از خوان تو؟
 (کنایه، تشبیه بلیغ، تلمیح)

- ③ از پی آن کآتش هجر تو دارم یادگار / نزد من آب حیات است آتش هجران تو (تضاد، پارادوکس، جناس تام)

- ④ چون تلخ سخن رانی تنگ شکرت خوانم / چون کار به جان آری جان دگرت خوانم (کنایه، حس آمیزی، واج آرایه)

۷۴- آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

«دلم ز پرده برون شد کجایی ای مطرب بنال هان که از این پرده کار ما به نواست»

۱) ایهام تناسب - اغراق - حسن تعلیل

۲) ایهام - اسلوب معادله - جناس

۳) کنایه - استعاره - اغراق

۴) جناس - ایهام تناسب - کنایه

۷۵- در کدام گزینه آرایه ایهام تناسب به کار رفته است؟

۱) به کردار افسانه از هر کسی شنیدم همی را داستان شبی

۲) من ندانستم از اول که تو بی مهر و وفایی عهد نابستن از آن به که بندی و نپایی

۳) چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب مهرم به جان رسید و به عیوق برشدم

۴) به بیداد خون سیاوش بریخت بدین مرز، باران آتش بییخت

۷۶- اگر بخواهیم ابیات زیر را به ترتیب داشتن آرایه‌های «جناس - تلمیح - تناقض - ایهام تناسب -

اغراق» مرتب کنیم، کدام گزینه درست است؟

الف) تنها نه ساز اهل زمین است بی نوا در چنگ زهره پرده عشرت نمانده است

ب) نه او بی ما نه ما بی او چه حال است فراق ما فراق اندر وصال است

ج) خال مشکین که بدان عارض گندم گون است سر آن دانه که شد رهن آدم با اوست

د) اگر چه نقش دیوارم به ظاهر در گران‌خوابی اگر رنگ از رخ گل می‌پرد بیدار می‌گردم

ه) نه من از پرده تقوا به در افتادم و بس پدرم نیز بهشت ابد از دست بهشت

۱) ه- ج- ب- الف- د

۲) الف- د- ج- ب- ه

۳) ه- ج- د- الف- ب

۴) الف- ه- ب- ج- د

۷۷- آرایه‌های بیت «چه لعبت است که از مهر ماه رخسارش / چو تار طره او روز من شب تار است»

کدام‌اند؟

۱) ایهام تناسب - ایهام - تضاد - استعاره

۲) واج آرایه - تشبیه - ایهام - تناقض

۳) تشبیه - ایهام تناسب - جناس تام

۴) تشخیص - ایهام - استعاره - جناس

۷۸- در بیت «بگذار تا بگیریم چون ابر در بهاران / کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران» کدام آرایه

موجود نیست؟

۱) اغراق

۲) تشبیه

۳) ایهام

۴) تشخیص

۷۹- در عبارت زیر، کدام آرایه ادبی به کار نرفته است؟

«غرش باد آوازهای خاموشی را افسارگسیخته کرده بود، رشته‌های باران آسمان تیره را به زمین گل‌آلود می‌دوخت.»

- ۱) کنایه ۲) ایهام ۳) تشبیه ۴) تناقض

۸۰- در بیت «کشد رخت سبزه به هامون و دشت / زند بارگه گل به گلزارها» همه آرایه‌ها به کار رفته‌اند به جز گزینه
 ۱) تشخیص ۲) مراعات نظیر ۳) کنایه ۴) ایهام

۸۱- در عبارات «آن باغ پر از گل‌های رنگین و معطر شعر و خیال و الهام و احساس در سموم سرد این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرده»، همه آرایه‌ها به جز آرایه وجود دارد.

- ۱) اغراق ۲) پارادوکس ۳) تشبیه ۴) مراعات نظیر

۸۲- در عبارت زیر کدام آرایه وجود ندارد؟

«مجموعه‌ای می‌بایست از هر دو علم روحانی و جسمانی که هم محبت و بندگی به کمال دارد و هم علم و معرفت به کمال دارد تا بار امانت، مردانه و عاشقانه در سفت (کتف) جان کشد. حق - تعالی - گفت: خانه آب و گل آدم، من می‌سازم بی‌واسطه؛ که در او گنج معرفت تعبیه خواهم کرد.»

- ۱) تلمیح ۲) اغراق ۳) تشبیه ۴) استعاره

۸۳- آرایه‌های «تشبیه، استعاره، اغراق و تکرار» در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) به غنچه گوی که از روی خویش، پرده فکن که مرغ دل ز فراق رخت، پریشان شد
 ۲) ز حال قلب جفا دیده‌ام، می‌پرس، می‌پرس چو ابر از غم دلدار، اشک ریزان شد
 ۳) ندا به ساقی سرمست گل‌عذار رسید که طُرفِ دشت چو رُخسار سرخِ مستان شد
 ۴) سرود عشق ز مرغان بوستان بشنو جمال یار ز گل‌برگ سبز، تابان شد

۸۴- در بیت «دویدن می‌گلرنگ را به کوچه رگ / به صد رسایی آواز آب می‌شنوم» کدام آرایه ادبی وجود ندارد؟

- ۱) ایهام ۲) استعاره

- ۳) اغراق ۴) تشبیه

۸۵- چنانچه ابیات زیر را به لحاظ داشتن آرایه‌های «استعاره مصرّحه، ایهام، جناس تام، تشبیه، تلمیح و مراعات‌نظیر» از بالا به پایین مرتّب سازیم، کدام ترتیب درست است؟

- الف) آنچه او ریخت به پیمانه ما نوشیدیم
ب) نیازمند بلا گو رخ از غبار مشوی
ج) هزاران نرگس از چرخ جهان گرد
د) برو ای زاهد و بر دُرْدکشان خرده مگیر
ه) گر نه پرتوهای آن رخسار داد حسن داد
و) چنگ در پرده همین می‌دهدت پند ولی
- اگر از خمر بهشت است و گر باده مست
که کیمیای مراد است خاک کوی نیاز
فروشد تا برآمد یک گل زرد
که ندادند جز این تحفه به روز الست
پس به دیوان سرای عاشقان بیداد چیست؟
وعظت آن گاه کند سود که قابل باشی

۱) الف - و - ه - د - ج - ب ۲) ج - و - ه - ب - د - الف

۳) ج - ه - الف - د - و - ب ۴) و - ج - ه - ب - د - الف

۸۶- همهٔ واژه‌ها در بیت زیر آرایهٔ ایهام یا ایهام تناسب دارند؛ به جز

خسرو آن است که چون ملک وصال دریافت لعل شیرین تو را دید و شکر گرد آورد

۱) خسرو ۲) شیرین ۳) شکر ۴) وصال

۸۷- آرایه‌های بیت زیر، کدامند؟

«قضای لازم است آن‌را که بر خورشید عشق آرد که همچون ذره در مهرش گرفتار هوا ماند»

۱) تشبیه، ایهام، استعاره، ایهام تناسب

۲) تشبیه، کنایه، تضاد، ایهام تناسب

۳) استعاره، مجاز، اغراق، جناس

۴) استعاره، جناس، اغراق، ایهام

۸۸- در کدام گزینه آرایه‌های «تشبیه، تلمیح و ایهام» به کار رفته است؟ (پانزدهمین المپیاد ادبی)

۱) در سخن مخفی شدم مانند بو در برگ گل هر که خواهد دیدنم گو در سخن بیند مرا

۲) طومار ندامت است، طبع من حرفی است هر آتشی ز طومارم

۳) برو طواف دلی کن که کعبهٔ مخفی است که آن خلیل بنا کرد و این خدا خود ساخت

۴) دری که به باغ بینش ما گشوده‌ای هزار بار خیبری تر است

۸۹- اگر بیت‌ها را به لحاظ داشتن آرایه‌های «استعاره مصرّحه، لفّ و نشر، تشبیه بلیغ و اغراق» از بالا به پایین، تنظیم کنیم، کدام ترتیب صحیح است؟

الف) سیل اشک از بگند خانه مردم نه عجب کز غمت گریه کنان چشم تری نیست که نیست

ب) کوهکن تا به دل اندیشه شیرین دارد گر به مژگان بکند کوه گران این همه نیست

ج) به آواز بر جان افراسیاب بنفرید با نرگس و گل پر آب

د) گر ندیدی قبض و بسط عشق را بر یک بساط گریه مینا نگر خندیدن ساغر بین

۱) ج-د-ب-الف

۲) ج-د-الف-ب

۳) د-ج-الف-ب

۴) د-ج-ب-الف

۹۰- ترتیب قرار گرفتن ابیات به لحاظ داشتن آرایه‌های «تناقض، مجاز، ایهام و استعاره» کدام است؟

الف) محتاج قصه نیست گرت قصد خون ماست چون رخت از آن توست به یغما چه حاجت است

ب) بروید ای حریفان، بکشید یار ما را به من آورید آخر، صنم گریزپا را

ج) زبندگی شما صد هزارم آزادی است که سلطنت کند آن کاو بود گدای شما

د) نرگس مست نوازشگر مردم دارش خون عاشق به قدح گر بخورد نوشش باد

۱) ا، ب، ج، د، الف

۲) ج، الف، د، ب

۳) ج، د، الف، ب

۴) ب، ج، الف، د

گروه آموزشی بیست و شو

WWW.20SHOO.IR